

Mūzeja gariņš stāsta

39. Architekti

Bez arhitektiem nebūtu sākusies Mūzeja Nākotnes Nama celtniecība. Tiesa, vienu brīdi likās, ka tieši arhitektu dēļ tā arī nesāksies. Bet lai nu kā, bez arhitektiem neiztik. Pirmais ēkas arhitekts bija Gunārs Lūsis-Grīnbergs, kuŗš nesen aizgāja mūžībā. Atceros, ka viņam rūpēja gan viņa izplānotā ēka – 1970. gadā tā bija komunistiskajā padomju valstī neierasta modernisma būve – gan arī latviešu strēlnieki, kam tā bija celta. Viņam sirdī bija visi un ne tikai sarkanie strēlnieki, kam ēka toreiz bija veltīta. Tāpēc strēlnieku pieminekļa pamatnē viņš jau atjaunotajā valstī iegravēja: "Latviešu strēlnieki 1915-1920." Stāstīja, ka padomju varasvīri nebija uzcēlušī ielānoto piebūvi un iecerētā mūzeja vietā palikusi tikai izstāžu zāle. Kad Rīgas dome 1999. gadā nolēma ēku nojaukt, viņš bija pirmais, kuŗš centās to glābt, ieskicējot tai piebūvi uz Kaļķu ielas pusi, jo arī Okupācijas mūzejam vajadzēja vairāk telpas.

Kad Gunārs Birkerts 2001. gadā prezentēja savu Nākotnes Namu, Gunārs Lūsis-Grīnbergs komentēja, ka tas esot pareizāks risinājums, jo arī viņa plānotā piebūve bija plānota Grēcinieku ielas pusē. Taču Birkerts bija nodarbināts ar Gaismas pils plānošanu un Nākotnes Namam varēja atļacināt maz laika. Par savu Latvijas arhitektu viņš nozīmēja Daini Šmitu, kuŗa birojs ķērās pie skiču projekta izstrādāšanas. Te vajadzēja ievērot Mūzeja vajadzības. Mūzeja direktore Gundega Michele tās zināja gandrīz no galvas. Bet ļoti – es atceros, cik ļoti – palīdzēja arhitekte Maija Sinka, jo viņa saprata gan mūzejnieku, gan arhitektu valodu, cienīja Birkerta ideju un to papildināja pati ar savām idejām. Man liekas: viņa bija tā, kas izgudroja paplašināt izstāžu zāli ar balkonu. Un viņa atrada vietu čekas kamerai. Maija Sinka bija viena no Minsteres Latviešu centra arhitektiem, labi pārzināja Eiropas drošības noteikumus un uz tiem viņa raudzījās sevišķi strikti. Daini Šmita biroja arhitekti reizēm nurdēja, bet pakļāvās viņas ekspertīzei. Tā jau sākumā par drošību bija gādāts.

Kad pēc daudziem līkločiem projekts 2013. gadā nonāca "5. ielas" arhitektu biroja gādībā, rūpi uzņēmās arhitekte Ija Rudzīte, bet Maijas Sinkas vietā stājās pieredzējušais arhitekts Edvīns Vecumnieks. Ļoti aizkustināja Ijas Rudzītes ierūtība pret Birkerta stilu. Tā arī Nākotnes Nama iekštelpās redzam Birkertam mīļo gaišo koku. Gan arhitektei, gan Mūzeja saimei nācās ciest, kad vairākiem pazīstamiem Latvijas arhitektiem skaļi prasīja saglabāt sākotnējo ēku bez piebūves kā padomju modernisma paraugu. Kādus neveiklus un Birkerta garam neatbilstošus kompromisa risinājumus Ijai Rudzītei vajadzēja zīmēt, kad likās – vienīgi tā projektu var saglābt! Kad beidzot ar Saeimas palīdzību Nākotnes Nams atguva Birkerta veidolu, visi varēja uzelpot. Arī es.

Guldot kapsulu pamatakmenī, bija prieks redzēt gan Iju Rudzīti, gan Edvīnu Vecumnieku. Maija Sinka bija noteikti klāt garā. Un klāt bija Gunāra Birkerta gars zem viņam paredzētās baltās ķiveres. Man pat liekas, ka tur manīju arī Gunāra Lūša-Grīnberga garu, jo tieši viņa plānotajos vecās ēkas pamatos iegulās vēstījumi Nākotnes Nama nākotnei.

[Zem foto] No kreisās: Gunārs Birkerts, Iha Rudzīte, Edvīns Vecumnieks.

Latvijas simtgadi svinot, atcerieties Latvijas Okupācijas muzeju.

Latvijā. "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X, Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilzei Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Kanādā. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas mūsejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Australijā. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

Lielbritānijā. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts